

**Informacija o realizaciji i efektima politika
u oblasti preduzetništva i biznisa
za period 01. jul - 30. septembar 2018. godine
(III kvartal)**

SADRŽAJ:

UVOD	6
<i>PREGLED REALIZACIJE PROGRAMA/PROJEKATA TOKOM III KVARTALA 2018. GODINE</i>	8
I – Projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku i efekte u dijelu kreiranja novih radnih mjesta	8
1. Kreditna podrška Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.	8
2. Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija Ministarstva ekonomije i Sekretarijata za razvojne projekte	9
II – Programi i projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku, a čije efekte nije moguće mjeriti direktno u smislu kreiranja novih radnih mjesta	11
3. Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.	11
4. Program unapređenja inovativnosti u malim i srednjim preduzećima- Projekat finansijske podrške MMSP preduzećima Ministarstva ekonomije	12
5. Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori - Ministarstvo ekonomije.....	13
6. Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja – Ministarstvo ekonomije	14
7. Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D;	15
8. IPARD like 2 projekti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja;	15
9. Program podsticajnih mjera u oblasti turizma Ministarstva održivog razvoja i turizma 2018/2019. godinu	21
III – Projekti podrške sa indirektnim uticajem na preduzetništvo i biznis	22
10. Program podrške razvoju preduzetništva Ministarstva ekonomije (Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća) i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.	22
11. Projekat razvoja biznis zona Ministarstva ekonomije	23
12. Podsticajne i fiskalne mjere u turizmu Ministarstva održivog razvoja i turizma ..	23
Pregled programa finansijske podrške i njihovih efekata (I i II grupa programa).....	25
PREGLED REALIZACIJE ZAKLJUČAKA.....	27
<i>Predlog zaključaka</i>	31

UVOD

U okviru Programa rada Vlade Crne Gore za 2018. godinu – dio “1. Prioritetni razvojni projekti” definisana je kvartalna obaveza Ministarstva finansija, Ministarstva ekonomije, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva održivog razvoja i turizma da zajedno sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore izvještavaju o razvoju preduzetništva i biznisa, kroz pripremu Informacije o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva i biznisa.

Cilj informacije je priprema pregleda mjera, aktivnosti i efekata u pravcu podsticanja preduzetništva i biznisa, sa posebnim akcentom na finansijske mjere koje imaju za cilj otvaranje novih radnih mjesta, podršku mladima, ženama u biznisu, smanjenje regionalnih razlika, podršku prioritetnim sektorima, kao i dalji razvoj biznis zajednice. Takođe, informacijom se posebno prikazuju efekti mjera na rast konkurentnosti crnogorske privrede, rast bruto domaćeg proizvoda, rast realne proizvodnje i izvoza.

Prva Informacija o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva i biznisa usvojena je na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 06. aprila 2017. godine, a dopune Informacije u smislu prikaza strukture kreditne podrške opredijeljene za tehnološke viškove, stečajce, visokoškolce i ostale kategorije, te pregleda odobrenih kredita, obuhvatajući hipoteke na selu, kao i predloga mjera za stvaranje uslova za nove privredne subjekte, su usvojene na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 18. maja 2017. godine.

U okviru prvobitne Informacije o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva i biznisa razmatrane su aktivnosti i programi podrške u okviru 3 seta mjera:

I – Projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku i efekte u dijelu kreiranja novih radnih mjesta:

1. Kreditna podrška Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D; i
2. Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija Ministarstva ekonomije i Sekretarijata za razvojne projekte.

II – Programi i projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku, a čije efekte nije moguće mjeriti direktno u smislu kreiranja novih radnih mjesta:

3. Program podrške za modernizaciju industrije Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D;
4. Program unapređenja inovativnosti u malim i srednjim preduzećima - Projekat finansijske podrške MSP iz sektora prerađivačke industrije Ministarstva ekonomije;
5. Program podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori Ministarstva ekonomije;
6. Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period od 2017-2020 godine Ministarstva ekonomije;
7. Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D;
8. IPARD like 1 i IPARD like 2 projekti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja;
9. Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2018/2019. godinu Ministarstva održivog razvoja i turizma;

10. Program subvencionisanja kamatne stope Ministarstva održivog razvoja i turizma i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.

III – Projekti podrške sa indirektnim uticajem na preduzetništvo i biznis:

11. Program podrške razvoju preduzetništva Ministarstva ekonomije (Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća) i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D;
12. Projekat razvoja biznis zona Ministarstva ekonomije;
13. Podsticajne i fiskalne mjere u turizmu Ministarstva održivog razvoja i turizma.

U 2018. godini planiran je nastavak realizacije navedenih projekata/programa, osim *Programa subvencionisanja kamatne stope Ministarstva održivog razvoja i turizma i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.* uzimajući u obzir činjenicu da u budžetu za 2018. godinu nisu planirana sredstava za ovu namjenu. Takođe, *Program za unaprijeđenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća 2018-2020 za 2018. godinu*, koji predstavlja finansijsku šemu podrške MMSP za realizaciju inovativnih aktivnosti, izmijenjen je na način da je proširen opseg djelatosti koje će biti podržane sa sektora prerađivačke industrije na MSP sektor, sa akcentom na strateški prioritetne djelatnosti proizvodnju/prerađu, turizam, drvoprerađu (finalna proizvodnja), usluge.

PREGLED REALIZACIJE PROGRAMA/PROJEKATA TOKOM III KVARTALA 2018. GODINE

I – Projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku i efekte u dijelu kreiranja novih radnih mjesta

1. Kreditna podrška Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D

IRF CG je za 2018. godinu planirao značajna finansijska sredstva za pružanje podrške crnogorskim preduzetnicima, i to u iznosu od najmanje 140 mil €.

Za 8 mjeseci 2018. godine odobreno je 130,4 mil €, što predstavlja 93% realizacije planirane za 2018. godinu. U odnosu na isti period prošle godine podrška crnogorskoj privredi realizovana finansiranjem IRF CG-a je ostvarila rast od 18%.

Realizacija za period 01.07.2018-31.08.2018 je ostvarena u iznosu od 28.297.434 € i to:

- 18.039.834 € dugoročnih kredita
- 10.257.600 € kratkoročnih kredita

Nadležna institucija: Investiciono-razvojni fond A.D.

Program: Kreditna podrška za period 01.07.2018-31.08.2018

Oblast podrške: Odobrena sredstva su namijenjena za:

1. Razvoj preduzetništva, 20 plasmana u iznosu od 770.708 €
2. Podrška postojećim MMSP, 20 plasmana u iznosu od 7.859.500 €.
 - Turizam i ugostiteljstvo ,6 plasmana u iznosu od 3.550.000 €
 - Poljoprivredna djelatnost i proizvodnja hrane 4 plasmana u iznosu od 71.500 €
 - Proizvodna djelatnost ,1 plasman u iznosu 40.000 €
 - Oblast usluga,9 plasmana u iznosu 4.198.000 €.
3. Podrška preduzećima ,kroz održavanje i/ili poboljšanje likvidnosti, 20 plasmana u iznosu od 10.339.626 €.

Realizacija (ukupno): Odobreno 60 dugoročna i kratkoročna plasmana u iznosu od **18.969.834EUR**

Južni dio: 2.640.000 €

Centralni dio: 12.943.500 €

Sjeverni dio i opštine ispod prosjeka razvijenosti: 3.386.334 €

Efekti (zapošljavanje): 162 novih radnih mjesta

Nadležna institucija: Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D.

Program: **Factoring - Otkup potraživanja** u periodu 01.07.2018 – 31.08.2018

Oblast podrške:

Realizacija (ukupno) **9.327.600 €**

Južni dio: 1.298.106 €

Centralni dio: 6.364.410 €

Sjeverni dio i opštine 1.665.084 €

ispod prosjeka razvijenosti:

Efekti(zapošljavanje): Očuvanje **388** radnih mjesta

2. Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija Ministarstva ekonomije i Sekretarijata za razvojne projekte

Nadležna institucija: Sekretarijat za razvojne projekte

Program: Podsticanje direktnih investicija

Oblast podrške: Drvena industrija, Proizvodnja stočne hrane, Proizvodnja farmaceutskih proizvoda, Proizvodnja i prerada mesa i mesnih prerađevina, Turizam i ugostiteljstvo, Sektor usluga – obezbjeđenje stvari i lica

Realizacija (ukupno): 6¹ investicionih projekata koji se realizuju u roku od tri godine od dana zaključenja ugovora (svih šest ugovora je zaključeno u 2016. godini) - ukupna vrijednost investicionih projekata koji se realizuju u skladu sa obavezama iz ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija iznosi 7.182.429,83 eura, a njihovom realizacijom predviđeno je otvaranje ukupno 253 novih radnih mjesta, koje će popuniti lica zaposlena na neodređeno vrijeme. Korisnici sredstava su premašili vrijednosti ulaganja iz ugovora i do sada su investirali 8.774.558,53 eura. Korisnicima sredstava dodijeljeno je ukupno 1.482.000 eura. Do sada je isplaćeno 1.362.000,00 eura. **U trećem kvartalu 2018. godine isplaćena su dva zahtjeva za isplatu treće rate sredstava za podsticanje direktnih investicija, jedan u iznosu od 116.666,66 € kompanije „Comp-Comerc“ d.o.o. Nikšić i drugi u iznosu od 26.666,66 € kompanije „Fabrika stočne hrane“ AD Spuž.**

¹ Tokom 2017. godine okončana je realizacija dva investiciona projekta, kompanije „Meso-promet“ i „Pelengić trade“ su izvršile ugovorne obaveze, pri čemu su premašile iznos ulaganja i broj novozaposlenih lica predviđen njihovim ugovorima („Meso-promet“ je uložio 1.510.572 eura i zaposlio 74 novozaposlena lica, a „Pelengić trade“ 1.297.600,12 eura i zaposlio 36 lica na neodređeno vrijeme).

<i>Južni dio:</i>	-
<i>Centralni dio:</i>	4 ² projekta vrijednosti 4.419.282,62 eura, kojima je predviđeno zapošljavanje 150 lica na neodređeno vrijeme (Podgorica – „Securitas Montenegro“ d.o.o. i „Hemomont“ d.o.o., Spuž – „Fabrika stočne hrane“ a.d. i Nikšić – „Comp-Comerc“ d.o.o. Do sada je na ovim projektima investirano 5.966.386,41 eura i zaposleno 175 lica na neodređeno vrijeme od čega 41 u trećem kvartalu.
<i>Sjeverni dio:</i>	2 projekta vrijednosti 2.763.147,21 eura, kojima je predviđeno zapošljavanje 103 lica na neodređeno vrijeme (Žabljak – „Pelengić trade“ d.o.o. i Bijelo Polje – „Meso-promet“ d.o.o.). Do sada je na ovim projektima investirano 2.808.172,12 eura i zaposleno 110 lica na neodređeno vrijeme. Na pomenutim projektima nije bilo zapošljavanja u trećem kvartalu.
Efekti (zapošljavanje): Do sada zaposleno 285 lica na neodređeno vrijeme od čega 41 u trećem kvartalu.	

² Tokom jula i avgusta 2018. godine, Sekretarijatu za razvojne projekte su od strane dva korisnika sredstava dostavljeni zahtjevi za isplatu posljednjih rata sredstava. Nakon provjere ispunjenosti uslova, isplaćena su sredstva u ukupnom iznosu od 143.333,32€. Riječ je o kompanijama „Comp-Comerc“ d.o.o. iz Nikšića i „Farbrika stočne hrane“ AD Spuž, koje su izvjestile da su izvršile ugovorne obaveze, pri čemu su, shodno revizorskim izvještajima premašile iznos ulaganja i broj novozaposlenih lica predviđen njihovim ugovorima („Comp - Comerc“ je investirao 1.976.925,00 eura i zaposlio 52 novozaposlena lica, „Fabrika stočne hrane“ je investirala 1.072.371,87 eura i zaposlila 20 novozaposlenih).

II – Programi i projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku, a čije efekte nije moguće mjeriti direktno u smislu kreiranja novih radnih mjesta

3. Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D

Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije, s obzirom na relativno zadovoljavajuće rezultate u prethodnom periodu, sprovodi se treću godinu zaredom sa osnovnim ciljem jačanja konkurentnosti privrednih subjekata, unaprjeđenja poslovanja, produktivnosti i profitabilnosti kroz usvajanje novih tehnologija, kako bi se omogućilo osavremenjavanje proizvodnih procesa, efikasna upotreba raspoloživih resursa, razvoj novih proizvoda i usluga, kao i otvaranje novih radnih mjesta. Program podrazumijeva sufinansiranje do 20% vrijednosti nabavke opreme (zavisno od veličine preduzeća) i realizaciju planirane investicije – nabavku opreme kroz kreditni aranžman sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore.

U toku I kvartala, nakon procedure usaglašavanja i usvajanja Programa na Vladi, 21. februara 2018. god. raspisan je Javni poziv za učešće u Programu podrške za modernizaciju prerađivačke industrije 2018-2020, u 2018. god, koji je otvoren do utroška raspoloživih sredstava odnosno najkasnije do 15. decembra 2018. god. Odmah nakon raspisivanja Javnog oglasa pristigla su 4 zahtjeva za subvenciju od strane privrednih subjekata koja posluju u oblasti proizvodnje namještaja, papirne i drvne industrije. Tokom II kvartala, uprkos izraženom i konstantnom interesovanju privrednika, pristigao je samo 1 zahtjev od strane firme koja posluje u oblasti drvne industrije. **U III kvartalu, uvažavajući propisanu proceduru i pravila ovog Programa, odobrena su 2 zahtjeva i dodijeljeno je 40.000 € bespovratnih sredstava, odobreno je 310.000 € kreditnih sredstava od strane IRF-a, a nabavljeno je mašina i prateće opreme u vrijednosti 316.760 €. Dodatno, pristigla su još 2 zahtjeva od strane firme koje posluju u oblasti proizvodnje građevinske stolarije i drvne industrije.**

Nadležna institucija: Ministarstvo ekonomije i Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D

Program: Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije 2018-2020, u 2018. god.

Oblast podrške: Prerađivačka industrija

Realizacija (ukupno): 40.000 €

Južni dio: /

Centralni dio: 40.000 €³

Sjeverni dio: /⁴

³ U toku III kvartala, uvažavajući propisanu proceduru i pravila ovog Programa, odobrena su 2 zahtjeva od strane firme koje posluju u opštinama Podgorica i Nikšić.

⁴ Preostalih pet zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava (2 zahtjeva iz I kvartala, 1 zahtjev iz II kvartala i 2 zahtjeva iz III kvartala), o kojima će se odlučivati nakon što se steknu svi neophodni uslovi, pristigli su od strane privrednih subjekata koji posluju u opštinama Bijelo Polje, Mojkovac i Andrijevica.

Efekti (zapošljavanje): 3 nova radna mjesta⁵

4. Program unapređenja inovativnosti u malim i srednjim preduzećima- Projekat finansijske podrške MMSP preduzećima Ministarstva ekonomije

Program za unapređenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća 2018-2020, koji predstavlja finansijsku šemu podrške MMSP za realizaciju inovativnih aktivnosti, u 2018. godini je izmijenjen na način da je proširen opseg djelatosti koje će biti podržane, sa sektora prerađivačke industrije na MSP sektor, sa akcentom na strateški prioritetne djelatnosti proizvodnju/preradu, turizam, drvopreradu (finalna proizvodnja), usluge. Ujedno, uključeni su dodatni kriterijumi odlučivanja koji se odnose na veću podršku ženama u biznisu i mladima, kao potencijalnim korisnicima programa.

Iznos sredstava opredijeljenih za realizaciju Programa za unapređenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća 2018-2020, za 2018. godinu, je 50.000 €, dok je iznos bespovratne podrške po preduzeću do 3.500 €, bez PDV.

Program je usvojen na sjednici Vlade 22. marta 2018. godine.

Nadležna institucija: **Ministarstvo ekonomije**

Program: Program za unapređenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća 2018-2020 (Program)

Oblast podrške: Mikro, mala i srednja preduzeća

Realizacija (ukupno): U I kvartalu 2018. godine realizovale su se aktivnosti koje su se odnosile na formiranje Komisije za realizaciju Programa, izmjene Programa i prateće dokumentacije (Prijavna dokumentacija, Poslovnik o radu), usvajanje Programa i prateće dokumentacije od strane Komisije za realizaciju Programa. Ujedno, materijal je upućen Komisiji za kontrolu državne pomoći za dobijanje Rješenja o usklađenosti sa pravilima državne pomoći i Ministarstvu finansija za procjenu uticaja na poslovni ambijent i budžet. Po dobijanju Rješenja i pozitivnog mišljenja Ministarstva finansija, Program je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 22. marta. U okviru dva objavljena javna poziva u toku II kvartala (I javni poziv: 11.04-10.05.2018. godine i II Javni poziv 26.05 - 25.06.2018. godine), primljeno je ukupno 20 aplikacija. **Ukupno 9 zahtjeva je ispunilo uslove i kriterijume definisane Programom i Javnim pozivom, sa kojima je Ministarstvo ekonomije potpisalo ugovore o dodjeli subvencija u II i III kvartalu 2018. godine. U toku je proces implementacije projektnih aktivnosti od strane podnosioca zahtjeva sa kojima su potpisani ugovori o dodjeli subvencija.**

Južni dio: /

Centralni dio: /

Sjeverni dio: /

Efekti (zapošljavanje):

⁵ Očekivanja su da će se, nakon realizacije najavljenih investicija, otvoriti najmanje još 10 novih radnih mjesta. Konačan broj će biti raspoloživ nakon obrade i ocjene svih zahtjeva.

5. Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori - Ministarstvo ekonomije

Cilj Programa podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine, za 2018. godinu, je finansijska podrška efikasnijem funkcionisanju inovativnih klastera i njihove bolje promocije, sve u pravcu ostvarivanja bolje konkurentske pozicije malih i srednjih preduzeća na nacionalnom i međunarodnom tržištu.

Podrška Ministarstva ekonomije biće usmjerena kroz subvencije inovativnim klasterima koji predstavljaju strukture ili organizovane grupe nezavisnih strana (kao što su inovatorska novoosnovana privredna društva, mala, srednja i velika privredna društva, kao i organizacije za istraživanje i širenje znanja, neprofitne organizacije i drugi povezani privredni subjekti), namijenjene podsticanju inovacione djelatnosti promocijom, dijeljenjem objekata i razmjenom znanja i stručnosti, kao i efikasnim doprinosom prenosu znanja, umrežavanju, širenju informacija i saradnji među privrednim društvima i drugim organizacijama u klasteru.

Odobrena pomoć od strane Ministarstva ekonomije je do 50%, odnosno do 65% ukupnih opravdanih troškova, u skladu sa Prijedlogom projekta, u iznosu najviše do 15.000 EUR (bez PDV-a), po jednom Projektu. Subvencija se realizuje po principu refundacije, što znači da apikant Projekat realizuje sopstvenim sredstvima, a odobrena subvencija će mu biti refundirana kroz jednu ili dvije tranše, u zavisnosti od predmeta podrške i trajanja projekta.

Opredijeljena budžetska sredstva za 2018. godinu, za ovaj Program, iznose 140,000 €.

Nadležna institucija: Ministarstvo ekonomije

Program Državna pomoć - Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori za period 2017-2020. godina, za 2018. godinu

Oblast podrške: Prerada poljoprivrednih proizvoda/prehrambena industrija, drvoprerada, turizam i ugostiteljstvo, proizvodne djelatnosti u skladu sa Programom

Realizacija (ukupno): U II kvartalu 2018. godine realizovale su se aktivnosti koje su se odnosile na formiranje Komisije za realizaciju Programa, izmjene Programa i prateće dokumentacije (Prijavna dokumentacija, Poslovnik o radu), usvajanje Programa i prateće dokumentacije od strane Komisije za realizaciju Programa. Ujedno, materijal je upućen Komisiji za kontrolu državne pomoći za dobijanje Rješenja o usklađenosti sa pravilima državne pomoći i Ministarstvu finansija za procjenu uticaja na poslovni ambijent i budžet. 10. maja raspisan je javni poziv koji je trajao do 18. juna. 2018. godine. **Od ukupno 16 aplikacija, 8 aplikacija je ispunilo sve uslove i kriterijume definisane Programom i Javnim pozivom, sa kojima je Ministarstvo ekonomije potpisalo ugovore o dodjeli subvencija u III kvartalu, tokom avgusta 2018. godine. U toku je proces implementacije projektnih aktivnosti od strane klastera sa kojima su potpisani ugovori o dodjeli subvencija.**

Južni dio: /

Centralni dio: /

Sjeverni dio: /

Efekti (zapošljavanje): /

6. Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja – Ministarstvo ekonomije

Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2017-2020. godine, u 2018. godini, ima za cilj da obezbijedi podršku preduzetnicima, mikro, malim i srednjim privrednim društvima (u daljem tekstu: MMSP) i klasterima malih i srednjih privrednih duštava, naročito iz manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, odnosno Sjevernog regiona. Navedeno sa ciljem da u što većoj mjeri povećaju svoju konkurentnost, prvenstveno kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda koji se odnose na proizvode, sisteme menadžmenta, osoblje, ispitivanje, kontrolisanje i sertifikaciju i podršku za dobijanje akreditacije za ocjenjivanje usaglašenosti. Privredno društvo je u obavezi da finansira troškove za realizaciju projektnih aktivnosti u visini od 100%, a nakon završetka aktivnosti može tražiti povraćaj u visini do 70% opravdanih troškova za mikro i mala privredna društva, odnosno do 60% za srednja preduzeća, gdje iznos refundacije od strane Ministarstva ekonomije može iznositi maksimalno do 5,000 € bez poreza na dodatu vrijednost (PDV-a).

Opređijeljena budžetska sredstva za 2018. godinu, za ovaj Program, iznose 140,000 €.

Program je usvojen na sjednici Vlade 22. marta 2018. godine.

Nadležna institucija: Ministarstvo ekonomije

Program: Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2017-2020. godine u 2018. godini

Oblast podrške: Finansijska podrška mikro, malim i srednjih preduzećima

Realizacija (ukupno): I Javni poziv raspisan je u I kvartalu 2018. godine u periodu od 13.04-14.05.2018. U okviru poziva primljeno je 60 prijava čija je evaluacija u toku. **Ukupno 33 zahtjeva je ispunilo uslove i kriterijume definisane Programom i Javnim pozivom, sa kojima je Ministarstvo ekonomije potpisalo ugovore o dodjeli subvencija u III kvartalu 2018. godine. U toku je proces implementacije projektnih aktivnosti od strane podnosioca zahtjeva sa kojima su potpisani ugovori o dodjeli subvencija.**

Južni dio: /

Centralni dio: /

Sjeverni dio: /

Efekti (zapošljavanje): /

7. Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama Ministarstva ekonomije i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D;

Ministarstvo ekonomije je 2012. godine sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore A.D. (IRF) potpisalo Sporazum o subvenciji kamatne stope na kredite koje je IRF dodijelio iste godine u okviru Programa podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama – Cetinje i Ulcinj⁶.

Ministarstvo ekonomije na kraju svake godine IRF-u uplaćuje iznos koji predstavlja 1% kamatne stope na kredite odobrene korisnicima Programa.

Nadležna institucija:	Ministarstvo ekonomije
Program:	Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama
Oblast podrške:	/
Realizacija (ukupno):	Sredstva će u cilju subvencionisanja kamatne stope biti uplaćena IRF-u krajem godine.
<i>Južni dio:</i>	1 korisnik kredita
<i>Centralni dio:</i>	1 korisnik kredita
<i>Sjeverni dio:</i>	24 korisnika kredita
Efekti (zapošljavanje):	/

8. IPARD like 2 projekti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja;

U prvom kvartalu 2018. godine nastavilo se sa realizacijom projekata iz prerađivačkog sektora. Ukupno je realizovano 6 projekata i isplaćena je bespovratna podrška u iznosu od 446,441.90 eura. Takođe, raspisan je i prvi Javni poziv u okviru mjere 1 "Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava" IPARD II programa i namjenjen je primarnim poljoprivrednim proizvođačima. Podržani su sektori: mlijeka, mesa, proizvodnje jaja, voća i povrća, vinogradarstva, maslinarstva, pčelarstva i ribarstva. Sredstva podrške za sprovođenje ove mjere mogu se dodijeliti za investicije čija ukupna vrijednost prihvatljivih troškova iznosi od 10.000€ do 500.000€. Zahtjev za dodjelu podrške podnosio se u roku od 1. marta 2018. godine do 15. maja 2018. godine. Stiglo je ukupno 389 zahtjeva za dodjelu podrške ukupne vrijednosti investicija oko 26 miliona eura. Ako se za prosjek uzme 70% potencijane podrške dolazi se do iznosa od 16,074,643.47 EUR (ovo je naravno samo okvirni potencijali iznos, jer

⁶ U skladu sa Listom stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave koja je bila važeća u periodu donošenja predmetnog Programa, manje razvijene JLS bile su: Ulcinj, Cetinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Berane, Šavnik, Rožaje, Bijelo Polje, Plav i Andrijevica.

će za većinu aplikacija sa juga i centralnog dijela podrška biti 60-65%, međutim cijeli sjever je najmanje 70%). Pristigli zahtjevi su u fazi administrativne kontrole.

U drugom kvartalu 2018. godine potpisano je 18 ugovora za treći javni poziv koji je takođe namjenjen prerađivačkom sektoru. Ukupna vrijednost investicija iznosi 1,291,057.85 EUR (bez PDV-a), od čega je podrška Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u ukupnom iznosu od 645,528.93 EUR (podrška Vlade Crne Gore 25 %, a EU 75 %). U ovom kvartalu ukupno je realizovano 10 projekata kroz dva Javna poziva iz prerađivačkog sektora i isplaćena je bespovratna podrška u iznosu od 535,961.96 eura.

Takođe, raspisan i prvi Javni poziv za Mjeru 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda“ koji je namjenjen prerađivačkom sektoru. Javni poziv za mjeru 3 bio je otvoren za podnošenje aplikacija u periodu od 16. maja do 16. jula 2018. godine i primljeno je ukupno 45 zahtjeva za dodjelu podrške. Bespovratna podrška će se dodjeljivati u iznosu od 50% vrijednosti od prihvatljivog troška investicije (bez PDV-a). Na osnovu preliminaranih podataka ukupan iznos investicija sa PDV-om iznosi više od 27 miliona, dok potencijalan iznos bespovratne podrške iznosi 11,484,038.96 eura. Projekti su u fazi administrativne kontrole.

U trećem kvartalu 2018. godine očekuje se nastavak realizacije projekata iz prerađivačkog sektora. Do sada su realizovana 2 projekta kroz dva Javna poziva iz prerađivačkog sektora i isplaćena je bespovratna podrška u iznosu od 123,484.02 eura. Do kraja ovog kvartala očekuje se još realizovanih projekata. U okviru IPARD like 2 projekta, raspisan je četvrti javni poziv, za podršku unapređenja kvaliteta sirovog mlijeka. Javni poziv je otvoren do 21. septembra 2018. godine. Raspoloživa sredstva za ovaj javni poziv su 500,000.00 eura, dok potpisivanje ugovora po ovom pozivu očekujemo do kraja 2018. godine.

Pregled realizacije u III kvartalu:

Nadležna institucija:	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Program:	IPARD like 2
Oblast podrške:	Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda; podržavali su se sektori prerade mlijeka, mesa, voća i povrća, maslina, grožđa, ljekovitog, šumskog i aromatičnog bilja, kao i sektori ribarstva i akvakulture.
Realizacija:	Realizovan je 1 projekat. Ukupna vrijednost investicija iznosi 54,441.69 EUR (sa PDV-om), 45,749.32 EUR (bez PDV-a), dok je isplaćena bespovratna podrška u iznosu od 22,874.66 EUR. Ovaj projekat je iz sektora prerade mlijeka.
<i>Južni dio:</i>	-
<i>Centralni dio:</i>	1 projekat– 54,441.69 EUR (sa PDV-om), 45,749.32 EUR (bez PDV-a), dok je isplaćena bespovratna podrška u iznosu od 22,874.66 EUR
<i>Sjeverni dio:</i>	-

Efekti (zapošljavanje): Efekte nije moguće direktno sagledati.

Nadležna institucija:	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Program:	IPARD like 2.2
Oblast podrške:	Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda, korisnici poziva su pravna lica i preduzetnici iz sektora vezanog za mlijeko, voća i povrća, maslina, grožđa, ljekovitog, šumskog i aromatičnog bilja, kao i sektori ribarstva i akvakulture.
Realizacija:	Realizovan je 1 projekat. Ukupna vrijednost investicija iznosi 241,190.89 EUR (sa PDV-om), 201,218.72 EUR (bez PDV-a), dok je isplaćena bespovratna podrška u iznosu od 100,609.36 EUR. Ovaj projekat je iz sektora prerade mlijeka.
<i>Južni dio:</i>	-
<i>Centralni dio:</i>	1 projekat. Ukupna vrijednost investicija iznosi 241,190.89 EUR (sa PDV-om), 201,218.72 EUR (bez PDV-a), dok je isplaćena bespovratna podrška u iznosu od 100,609.36 EUR.
<i>Sjeverni dio:</i>	-
Efekti (zapošljavanje):	Efekte nije moguće direktno sagledati.

Nadležna institucija:	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Program:	IPARD like 2.3
Oblast podrške:	Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda, podržavali su se sektori prerade, voća i povrća, maslina, grožđa, ljekovitog, šumskog i aromatičnog bilja, kao i sektori ribarstva i akvakulture.
Realizacija:	Potpisano je ukupno 18 ugovora čija je vrijednost investicije 1,291,057.85 EUR (bez PDV-a), od čega je podrška Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u ukupnom iznosu od 645,528.93 EUR (podrška Vlade Crne Gore 25 %, a EU 75 %).

<i>Južni dio:</i>	4 projekta - vrijednost investicije 274,409.66 EUR (bez PDV-a); a vrijednost podrške 137,204.83 EUR.
<i>Centralni dio:</i>	8 projekata – vrijednost investicije 558,410.39 EUR (bez PDV-a); a vrijednost podrške 294,205.20 EUR.
<i>Sjeverni dio:</i>	6 projekata - vrijednost investicije 428,237.80 EUR (bez PDV-a); a vrijednost podrške 214,118.90 EUR

Efekti (zapošljavanje):

Nadležna institucija:	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Program:	Prvi javni poziv za IPARD II program- Mjera 1
Oblast podrške:	Javni poziv u okviru mjere 1 "Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava" raspisan je 23. februara 2018. godine i namjenjen je primarnim poljoprivrednim proizvođačima. Podržavaju se sektori: mlijeka, mesa, proizvodnje jaja, voća i povrća, vinogradarstva, maslinarstva, pčelarstva i ribarstva. Finansijska podrška za ovaj javni poziv sastoji se od 75% sredstava obezbijeđenih kroz Instrument pretprijetne podrške za ruralni razvoj Evropske unije (IPARD), shodno Finansijskom sporazumu za IPARD II 2014-2020 i 25% nacionalnih sredstava obezbijeđenih iz budžeta Vlade Crne Gore. Sredstva podrške za sprovođenje ove mjere mogu se dodijeliti za investicije čija ukupna vrijednost prihvatljivih troškova iznosi od 10.000€ do 500.000€. Zahtjev za dodjelu podrške podnosi se u roku od 1. marta 2018. godine do 15. maja 2018. godine. Stiglo je ukupno 389 zahtjeva za dodjelu podrške ukupne vrijednosti investicija oko 26 miliona eura. Ako se za prosjek uzme 70% potencijane podrške dolazi se do iznosa od 16,074,643.47 EUR (ovo je naravno samo okvirni potencijali iznos, jer će za većinu aplikacija sa juga i centralnog dijela podrška biti 60-65%, međutim cijeli sjever je najmanje 70%). Pristigli zahtjevi su u fazi administrativne kontrole.
Realizacija:	

Južni dio:

Centralni dio:

Sjeverni dio:

Efekti (zapošljavanje):

Nadležna institucija: **Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja**

Program: Prvi javni poziv za IPARD II program- Mjera 3

Oblast podrške: Dana 13.04.2018. godine, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Direktorat za plaćanja, objavilo je Prvi Javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške za Mjeru 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda“ Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD-a II 2014–2020. Finansijska podrška za ovaj javni poziv sastoji se od 75% sredstava obezbijedenih kroz Instrument pretpristupne podrške za ruralni razvoj Evropske unije (IPARD), shodno Finansijskom sporazumu za IPARD II 2014-2020 i 25% nacionalnih sredstava obezbijedenih iz budžeta Vlade Crne Gore. Predmet ovog javnog poziva su investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda. Sredstva podrške za sprovođenje ove mjere mogu se dodijeliti za investicije čija ukupna vrijednost prihvatljivih troškova iznosi od 40.000€ do 1,500,000.00 €.

Javni poziv za mjeru 3 bio je otvoren za podnošenje aplikacija u periodu od 16. maja do 16. jula 2018. godine i primljeno je ukupno 45 zahtjeva za dodjelu podrške. Bespovratna podrška će se dodjeljivati u iznosu od 50% vrijednosti od prihvatljivog troška investicije (bez PDV-a),

Na osnovu preliminaranih podataka ukupan iznos investicija sa PDV-om iznosi više od 27 miliona, dok potencijalan iznos bespovratne podrške iznosi 11,484,038.96 eura. Projekti su u fazi administrativne kontrole.

Realizacija:

Južni dio:

Centralni dio:

Sjeverni dio:

Efekti (zapošljavanje):

9. Program podsticajnih mjera u oblasti turizma Ministarstva održivog razvoja i turizma 2018/2019. godinu

Programom podsticajnih mjera u oblasti turizmu za 2018/2019. godinu (u daljem tekstu: Program) definišu se mjere koje će se sprovoditi, korisnici sredstava, uslovi za dodjelu sredstava, iznos sredstava i kriterijumi i postupak za dodjelu sredstava.

Cilj Programa podsticajnih mjera je obogaćivanje i unapređenje kvaliteta turističke ponude uz poboljšanje marketing aktivnosti kako bi se privukli turisti sa novih emitivnih tržišta, a u pravcu generisanja većih prihoda u turizmu, produženja turističke sezone, povećanja stepena zauzetosti smještajnih kapaciteta, potrošnje i zaposlenosti.

Program se realizuje u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore, putem raspisivanja javnih poziva za svaku mjeru pojedinačno.

Ukupna namjenska sredstva za Program iznose 495.000,00 €.

Program uključuje četiri mjere podrške, i to:

- *Mjera I – Razvoj inovativnih turističkih proizvoda koji obogaćuju turističku ponudu*

- ☐ Ukupna opredijeljena sredstva: 120.000,00 €

Kroz ovu mjeru, Program će obuhvatiti i tri pod mjere i to:

1. Mjera I A – Razvoj inovativnih turističkih proizvoda (ukupna opredijeljena sredstva 80.000,00€),
2. Mjera I B – Unapređenje kvaliteta usluga (ukupna opredijeljena sredstva 10.000,00€),
3. Mjera I C – Unapređenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u seoskim domaćinstvima (ukupna opredijeljena sredstva 30.000,00€).

- *Mjera II - Podrška marketing aktivnostima na emitivnim tržištima*

- ☐ Ukupna opredijeljena sredstva: 100.000,00 €

- *Mjera III – Organizovanje manifestacija*

- ☐ Ukupna opredijeljena sredstva: 255.000,00 €

Kroz ovu mjeru, Program će obuhvatiti i tri pod mjere i to:

1. Mjera III A – Organizovanje manifestacija čija ukupna predračunska vrijednost iznosi do 20.000,00€ (ukupna opredijeljena sredstva 40.000,00€),
2. Mjera III B – Organizovanje manifestacija čija ukupna predračunska vrijednost iznosi do 100.000,00€ (ukupna opredijeljena sredstva 70.000,00€),
3. Mjera III C – Podrška za muzičke festival čija ukupna predračunska vrijednost iznosi preko 100.000,00€ (ukupna opredijeljena sredstva 145.000,00€)

- *Mjera IV - Podrška za razvoj MICE turizma*

- ☐ Ukupna opredijeljena sredstva: 20.000,00

Javni poziv za mjeru II raspisan je 03. avgusta, a za mjere I, III i IV, 03. septembra 2018. godine.

III – Projekti podrške sa indirektnim uticajem na preduzetništvo i biznis

10. Program podrške razvoju preduzetništva Ministarstva ekonomije (Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća) i Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D.

Program podrške razvoju biznisa za 2018. godinu ima za cilj razvoj preduzetništva kroz osnivanje novih i podsticanje daljeg rasta postojećih malih i srednjih preduzeća. Kroz ovaj program Investiciono razvojni fond Crne Gore AD, u saradnji sa Ministarstvom ekonomije će realizovati nefinansijsku i finansijsku podršku radi poboljšanja uslova za razvoj preduzetništva u Crnoj Gori, zainteresovanim licima koja planiraju da registruju sopstveni biznis ili da unaprijede postojeće poslovanje.

Posebni ciljevi programa se odnose na:

- otvaranje novih radnih mjesta kroz podsticanje preduzetništva i započinjanja sopstvenog biznisa;
- animiranje ciljnih grupa – mladih ljudi, žena, studenata, lica sa invaliditetom, itd. da sudbinu »uzmu u svoje ruke« i posvete se biznisu;
- stimulisanje inovativnosti i kreativnosti mladih;
- podsticanje daljeg rasta postojećih MSP.

Iako je prvobitno bilo predviđeno da se Program realizuje tokom III kvartala 2018. godine, realizacija istog će biti pomjerena za IV kvartal 2018. godine.

Nadležna institucija:	Ministarstvo ekonomije
Program:	Program podrške razvoju preduzetništva
Oblast podrške:	Razvoj preduzetništva kroz osnivanje novih i podsticanje daljeg rasta postojećih preduzeća
Realizacija (ukupno):	Planirano je raspisivanje Javnog poziva za IV kvartal 2018. godine. Od 9 kandidata koji su krajem 2017. godine upućeni u IRF na konačno odlučivanje, tokom I i II kvartala 2018. godine odobrena su kreditna sredstva za 3 aplikanta u vrijednosti od 85.000,00 €. Preostalih 6 kandidata je i dalje u fazi razmatranja od strane Investiciono razvojnog fonda, prije donošenja konačne odluke o njihovom kreditnom finansiranju.
<i>Južni dio:</i>	/
<i>Centralni dio:</i>	/
<i>Sjeverni dio:</i>	/
Efekti (zapošljavanje):	Program ima za cilj povećanje nivoa zaposlenosti i otvaranje novih radnih mjesta.

11. Projekat razvoja biznis zona Ministarstva ekonomije

Uredba o izmjeni Uredbe o biznis zonama, kojom je predviđeno da se rok za usaglašavanje sa odredbama predmetnog podzakonskog akta produži sa šest na osamnaest mjeseci stupila je na snagu 20. juna tekuće godine. Inovirana verzija predmetnog podzakonskog akta podrazumijeva produženje roka usklađivanja poslovanja postojećih biznis zona sa predmetnim podzakonskim aktom, do 21. juna 2018. godine.

Opština Mojkovac je jedina opština koja je do definisanog roka izvršila usaglašavanje sa navedenom Uredbom.

12. Podsticajne i fiskalne mjere u turizmu Ministarstva održivog razvoja i turizma

Cilj podsticajnih mjera u turizmu je unapređenje ponude i to prvenstveno u smislu izgradnje visokokvalitetnih hotelskih kapaciteta sa pratećim sadržajima, s obzirom da je, sa aspekta razvoja destinacije, hotelijerstvo jedan od najvažnijih segmenata u turističkoj ponudi. Naime, razvoj hotelijerstva, po pravilu, predstavlja osnov za razvoj šire ponude turistima – restoraterstva, trgovine, kulture, poljoprivrede i dr. Shodno tome, stimulativnom poreskom politikom stvaraju se preduslovi za povećanje udjela hotelskih kapaciteta u ukupnim smještajnim kapacitetima, što je ujedno i jedan od strateških ciljeva u razvoju turizma Crne Gore.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je, u junu 2015. godine, usvojila Informaciju o Analizi uticaja podsticaja i poreskih olakšica u turizmu na ekonomiju i javne finansije Crne Gore u srednjem roku. Predmetnom Informacijom je, uz pretpostavku da se implementiraju predložene mjere podsticaja, planirano da se u periodu 2016-2019. godine otvori 76 hotela sa 4 i 5 zvjezdica, i za 2018. godinu taj broj iznosio je 20 hotelskih objekata (2016. – 15, 2017. – 18, 2018. – 20 i 2019. – 23 hotela).

Stimulisativne mjere za izgradnju i poslovanje hotelskih objekata visoke kategorije, ogledaju se u poreskim olakšicama za investitore, u smanjenju i oslobađanju od plaćanja pojedinih dažbina, kao i u primjeni snižene stope PDV-a, od 7%, na usluge smještaja, dok se od januara 2018. godine primjenjuje i snižena stopa PDV-a (7%) i na usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka u hotelima sa najmanje četiri zvjezdice u Sjevernom regionu, odnosno sa najmanje pet zvjezdica u Središnjem i Primorskom regionu.

Unapređenjem turističke ponude, s obzirom da turizam na direktan i indirektan način u znatnoj mjeri utiče na razvoj njemu komplementarnih privrednih grana, u krajnjem, obezbjeđuju se osnove za njegov veći doprinos BDP-u, za otvaranje većeg broja novih radnih mjesta, kao i za stvaranje pouzdanih, tj. stabilnih izvora prihoda u državnom budžetu.

U dosadašnjem periodu 2018. godine, otvoreno je ukupno 14 hotela sa 4 i 5 zvjezdica, od kojih su 3 počela sa radom u II kvartalu, a preostalih 11 u III kvartalu.

Pregled realizacije u III kvartalu 2018. godine:

Nadležna institucija: **Ministarstvo održivog razvoja i turizma**
Program: Program podsticajnih i fiskalnih mjera u turizmu
Oblast podrške: Turizam
Realizacija: 5 novih hotela sa 5 zvjezdice i 6 sa 4 zvjezdice

Južni dio: 10

Centralni dio: 1

Sjeverni dio: -

Efekti (zapošljavanje): 11 novih hotela sa ukupno 614 radnih mjesta

Pregled programa finansijske podrške i njihovih efekata (I i II grupa programa)

	Očekivani plasman (EUR)	Realizovano Q1	Realizovano Q2	Realizovano Q3	Realizovano Q4	Otvoreno i/ili sačuvano radnih mjesta tokom III kvartala 2018
I - Projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku i efekte u dijelu kreiranja novih radnih mjesta	141.250.000	42.254.961	60.020.293	28.440.767		489
1. Kreditna podrška (IRF)	140.000.000	42.254.961	59.833.626	28.297.434		448
2. Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija (MEK i SRP)	1.250.000	-	186.666,66	143.333,32		41(od ukupno 285 od početka primjene programa)
II - Programi i projekti koji za cilj imaju finansijsku podršku, a čije efekte nije moguće mjeriti direktno u smislu kreiranja novih radnih mjesta	5.090.000	446.441,90	535.961,96	163.484,02		-
3. Program podrške za modernizaciju industrije (MEK i IRF)	150.000	7	8	40.000 ⁹		-
4. Program unapređenja inovativnosti u MSP - projekat finansijske podrške MSP 2018-2020 - projekat finansijske podrške MMSP (MEK)	50.000	-	10	11		-

⁷ Od momenta raspisivanja Javnog oglasa, primjena su 4 zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava od strane privrednih subjekata koji posluju u oblasti papirne industrije, drvne industrije i proizvodnje namještaja. Uvažavajući propisanu proceduru, u okviru prvog kvartala 2018, nijesu se stekli uslovi za odlučivanje o prispjelim prijavama.

⁸ Uvažavajući propisanu proceduru, nakon prijema, u okviru II kvartala 2018, nijesu se stekli uslovi za odlučivanje o prispjelim prijavama. Dodatno, uprkos izraženom i konstantnom interesovanju privrednika, pristigao je samo 1 zahtjev od strane firme koja posluje u oblasti drvne industrije.

⁹ U toku III kvartala, uvažavajući propisanu proceduru i pravila ovog Programa, od ukupno pristiglih 7 (4 zahtjeva iz I kvartala, 1 zahtjev iz II kvartala i 2 zahtjeva iz III kvartala), odobrena su 2 zahtjeva i dodijeljeno 40.000 € bespovratnih sredstava (po 20.000 € po zahtjevu). O preostalih 5 zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava odlučivaće se nakon što se steknu svi neophodni uslovi, odnosno, u toku IV kvartala t.g.

¹⁰ Iznos ukupno ugovorene subvencije za 4 zahtjeva koji su ispunili uslove u okviru I javnog poziva -13,500€. Subencija će se realizovati u IV kvartalu kada preduzeća završe planirane aktivnosti za koje su aplicirali i podnesu validne dokaze.

¹¹ Iznos ukupno ugovorene subvencije za 5 zahtjeva koji su ispunili uslove u okviru II javnog poziva-17,315€. Subencija će se realizovati u IV kvartalu kada preduzeća završe planirane aktivnosti za koje su aplicirali i podnesu validne dokaze.

5. Program podsticaja razvoja klastera (MEK)	150.000	12	13	14		-
6. Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period od 2017-2020 (MEK)	140.000	15	16	17		-
7. Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama (MEK i IRF)	5.000 ¹⁸	-	-	-		-
8. IPARD like 2 i IPARD II program (MPRR)	4.100.000,00 ¹⁹	446.441,90	535.961,96	123.484,02 ²⁰		-
9. Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2018/2019 (MORT)	495.000	-	-	-		-
UKUPNO (IRF+MEK+MPRR+MORT)	146.340.000	42.701.402,90	60.556.255	28.604.251,02		489

¹² Program je bio u proceduri donošenja.

¹³ Javni poziv raspisan 10. maja, koji je trajao do 18. juna. Od ukupno 16 dostavljenih aplikacija, 8 aplikacija je ispunilo sve uslove i kriterijume definisane Programom i Javnim pozivom.

¹⁴ Potpisani Ugovori za dodjelu subvencija za 8 kandidata koji su ispunili sve uslove i kriterijume definisane Javnim pozivom. Implementacija projektnih aktivnosti u toku. Vlada CG, na sjednici održanoj 06. 09. 2018. godine usvojila informaciju o raspisivanju II Javnog poziva za program podsticaja razvoja klastera u 2018. godini

¹⁵ Program je bio u proceduri donošenja.

¹⁶ Javni poziv za Program raspisan je za period 13.april – 14. maj u okviru kojeg je primljeno 60 zahtjeva čija je evaluacija u toku.

¹⁷ Iznos ukupno ugovorene subvencije za 33 zahtjeva koja su ispunila uslove 96,002.32. Subvencija će se realizovati u IV kvartalu kada preduzeća završe planirane aktivnosti za koje su aplicirali i podnesu validne dokaze.

¹⁸ U skladu sa Sporazumom o subvenciji kamatne stope sa IRF-om sredstva se isplaćuju u Q4.

¹⁹ U 2018. godini očekuje se isplata bespovratne podrške u iznosu od 4,100,000.00 EUR

²⁰ Može doći do povećanja iznosa jer se do kraja kvartala može realizovati još projekata

PREGLED REALIZACIJE ZAKLJUČAKA

povodom informacija usvojenih tokom 2017. godine, čiji je status realizacije do posmatranog perioda (III kvartal 2018. godine) opisivan kao nerealizovan, odnosno realizacija u toku

RB	Zaključak	Status	Obrazloženje
1	Zadužuju se poseban tim IRF CG i implementacione jedinice ZZZ CG da, uz prethodno pripremljenu listu svih potencijalnih zainteresovanih lica za preduzetništvo iz ciljne grupe (žene, visokoškolci, mladi, tehnološki viškovi i poljoprivredni proizvođači) koji se nalaze na evidenciji ZZZ CG kao nezaposlena lica, naprave plan posjeta opštinama u smjeru organizovanja edukativnih seminara	Realizovano	Prezentacije su do sada održane u Mojkovcu, Beranama, Andrijevici, Bijelom Polju, Cetinju, Kolašinu, Kotoru, Plavu, Gusinju, Tivtu, Herceg Novom, Nikšiću, GO Golubovci Baru i Podgorici. Prezentacije opštinama kao dio redovnih aktivnosti IRF CG i ZZZ CG će se nastaviti u skladu sa inoviranim planom.
2	Zadužuje se ZZZ CG da u svim filijalama Zavoda učini dostupnim sve informacije o kreditnoj podršci IRF CG za sva nezaposlena lica	Realizovano	
3	Zadužuje se ZZZ CG da pripremi posebne cikluse edukacije s ciljem ohrabrivanja nezaposlenih lica da se bave biznisom uz kompletnu podršku koja se odnosi na izradu biznis plana, registraciju djelatnosti i sl.	Realizovano	Pripremljeni su različiti ciklusi edukacije koji se odnose na osnivanje preduzeća, marketing, izradu biznis plana i sl. Edukacija se obavlja nakon zajedničke prezentacije predstavnika IRF CG i ZZZ, kao i u prostorijama lokalnih jedinica ZZZ u skladu sa interesovanjem kandidata.
4	Zadužuje se IRF CG i ZZZ CG da dodatno informišu opštine o svim aktivnostima i zatraže njihovu maksimalnu podršku koja bi se odnosila na podnošenje adekvatne odluke o izdavanju garancija za one projekte koji predstavljaju prioritet za tu opštinu	Realizacija u toku	Kontinuirana aktivnost koja se realizuje u skladu sa planom realizacije edukativnih seminara kada se obavljaju i neposredni razgovori sa predsjednicima opština.

5	Zadužuje se Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD da intezivira aktivnosti na realizaciji pilot projekta-Garantni fond,koji će se realizovati do kraja 2017.	Realizacija u toku	Usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o IRF CG stvoreni su uslovi da IRF CG realizuje proces upodobljavanja internih akata u cilju iniciranja pilot projekta –Garantni fond. Takođe, očekuje se prenos neophodnih sredstava u iznosu od 1 mil EUR iz Budžeta
6	Zadužuje se Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD da započne kreditiranje u funkciji razvoja socijalnog preuzetništva-mikrokreditiranje	Realizacija u toku	Usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o IRF CG stvoreni su uslovi da IRF CG realizuje proces upodobljavanja internih akata u cilju iniciranja dodatne podrške razvoju socijalnog preduzetništva kroz mikrokreditiranje. U mart 2018. godine, potpisan je Ugovor o kreditu između Razvojne Banke Savjeta Evrope i IRFCG u iznosu od 30 mil EUR. Pomenuta sredstva će biti namijenjena za podršku preduzetnicima i mikro, malim i srednjim preduzećima kroz odobravanje kredita u iznosu do 50.000 EUR. U pitanju je novi instrument finansijske podrške koji se odnosi na odobravanje mikrokredita koji su, prije svega, u funkciji samozapošljavanja i jačanja malog biznisa.
7	Zadužuje se Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD da posebnu pažnju posveti kreditiranju mladih, žena ,visokoškolaca, tehnoloških viškova, kao i da nastavi voditi računa o regionalnom pristupu kad je u pitanju kreditna aktivnost	Realizacija u toku	U cilju informisanja i davanja podrške posebnim ciljnim grupama (mladi, žene, visokoškolci, tehnološki viškovi) IRF CG u saradnji sa ZZZCG ,redovno organizuje edukativne seminare “Šansa za posao”širom Crne Gore i prezentuje kreditne linije namijenjene ovim ciljnim grupama. IRF je kreirao posebne stimulativne uslove kreditiranja za manje razvijene opštine(manja kamatna stopa,duži period otplate kredita). Uvođenjem garantnih šema

			i mikrokreditiranja ove aktivnosti ce biti posebno osnažene.
8	Zaduzuje se Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD da sagleda mogućnost skraćenja rokova donošenja odluka o kreditu u skladu sa zakonskim okvirima i predviđenom procedurom	Realizacija u toku	Novim programom kreditnih linija za 2018. godinu realizovaće se i ostale mjere za skraćenje procedure u mjeri koja neće ugrožavati poslovanje IRFa.
9	Zadužuje se Ministarstvo ekonomije-Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća da intenzivira aktivnosti na realizaciji programa podrške preduzetništvu, i da taj program završi u što je moguće kraćem roku	Realizacija u toku	• Potpisan sporazum između IRF CG i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća na osnovu koga se realizuje konkurs za program podrške razvoju preduzetništva (26.jun 2017.god.); • Raspisan Javni poziv u periodu od 24.septembar – 13.oktobar 2017 god., u okviru kojeg je primljeno 12 aplikacija. Nakon provjere ispunjenosti kriterijuma definisanih Javnim pozivom, 1 aplikacija je odbijena (preduzeće starije od godinu dana), dok je 11 ostalih kandidata steklo uslove za dalju fazu realizacije – pohađanje preduzetničkih ciklusa edukacije; • Ciklusi edukacije održani su u periodu od 13.10-06.11.2017.god. (6 dana) na teme Pravni osnov i postupci registracije privrednih subjekata, Finansijsko upravljanje i poreski sistem u Crnoj Gori, Marketing i brendiranje u MSP, Poslovna komunikacija, Razvoj biznis ideje i kanali prodaje; • Komisija u sastavu predstavnika Ministarstva ekonomije, Direkcije za razvoj MSP i Investiciono razvojnog fonda je u periodu od 10. novembra do 1.decembra

			2017.god. obišla 9 kandidata i obavila intervjue u cilju detaljnog sagledavanja preduslova za realizaciju biznis ideje. Preostala 2 kandidata se nijesu odazvala na pozive Komisije u definisanim rokovima, te je Komisija zaključila da su odustali od realizacije biznis ideje. U Investiciono-razvojni fond na konačno odlučivanje upućeno je 9 biznis planova sa pratećom dokumentacijom. Ukupni iznos zahtijevanih kreditnih sredstava za 9 kandidata iznosi 285.000 €, kojima je planirano otvaranje 30 novih radnih mjesta; Do 31.08.2018 IRF CG je odobrio 3 kredita u iznosu od 90.000EUR.
--	--	--	--